

lälättuvah já eres torjuuh iälättâhuážžoi

UÁNIHÁVT JÁ ČIELGÁSÁVT

Siskáldâs

Ereslágán iäláttuvah	3
Aalmugiäláttâh	6
Táhádâsiäláttâh	8
Puárásijäláttâh	9
Pargonavcâttesvuotâiäláttâh	12
Eres torjuuh iäláttâhuázžoi	16
Peerâiäláttâh	22
Uuccâm já mäksim	30
Návt Kela palvâl	35

Ereslágán iäláttuvah

Iäláttuv puáhtá uázžud maangâin eellimtiilijn.

Tun puávtáh uázžud iäláttuv, ko tun juuvсах iäláttâhave. Ovdil iäláttâhave tun puávtáh uázžud iäláttuv pargonavcâttesvuodâ tâi pargottesvuodâ vuáduid. Toos lasseen tun puávtáh uázžud peerâiäláttuv, jis tuu omâhâš jáámá.

Iäláttuvâid mäksih pargoiäláttâhlájádâsah já Kela.

Taan tiedettemčáállusist muštâluvoo iäláttuvâin, maid Kela máksá.

Toos lasseen muštâluvoo eres iäláttâhuázžoi torjuin.

Tiedettemčáállus loopâst láá tiáduh tast, maht iäláttuvah já torjuuhoccojeh.

Tiedettemčáállus muštâl ive 2022 tileest.

Lasetiáduh viermist já puhelimáin

Kela torjuin muštâluvoo anarâškielân čujottâsâst
www.kela.fi/anaraskielan

Iäláttuvâin muštâluvoo târhibeht Kela suomâkielâlijn sijjdoin
www.kela.fi/elakelaiset

Jis tust láá koččâmušah, puávtáh suáittid palvâlemnumerân
020 692 202

Maid iäláttuvâid tun puávtáh uázžud?

Iäláttuvâid puáhtá uázžud pargoialáttâhlájádâsâin já Kelast. Pargoialáttâhlájádâsah máksih pargoialáttuv. Tot vuáđuduvá páálkán já eres pargopuáđoid. Jis pargoialáttuv lii ucce, tun puávtáh uázžud iäláttuv meid Kelast.

Pargoialáttâhlájádâsah já Kela máksih iäláttuvâid kuulmâ sierâlágán tiileest.

Tun puávtáh uázžud iäláttuv, ko tun juovsah iäláttâhave.

Ovdil iäláttâhave tun puávtáh uázžud iäláttuv pargonavcâttesvuodâ tai pargottesvuodâ vuáđuld.

Toos lasseen tun puávtáh uázžud peerâialáttuv, jis tuu omâháš jáámá.

Vyelni orroo kován láá nurrum iäláttuvah já vajodittemmuulsâiávtuid sierâ tiiliijn.

	 Pargonaavcâi hiájusmâm	 Iäláttâhave juksâm	 Omâháá jáämmim
Pargo-iäláttâhlájádâsah	Áámmátlâš vajodittem	Puárásijäláttâh	
	Vajodittemtoorjá, pargonavcâttesvuotâiäláttâh já uásipargonavcâttesvuotâiäláttâh	Uásipuárásijäláttâh	Peerâiäláttâh leeskân já parnijd
	Pargokarrieeriäláttâh	Pargokarrieeriäláttâh	
Kela 	Puoccâmpievirutâ	Toledum puárásijäláttâh	Peerâiäláttâh leeskân já parnijd
	Ereslágán vajodittemhäämih já vajoidittemrutâ	Puárásijäláttâh	
	Meriáigásâš vajodittemtoorjá tai pargonavcâttesvuotâiäláttâh	Táhádâsiäláttâh	
	Táhádâsiäláttâh		
	 Maccâm pargoelimân?		

Iäláttuv lasseen tun puávtáh uázžud Kelast

- pärnialedem
- iäláttâhuázžoo aassâmtorjuu
- iäláttuv uázžoo tipšotorjuu
- suátišiljolase já paijeelmiärâlâš suátišiljolase
- vuáđuáigápuátutoorjá.

Pargoialáttâh

Váldu-uási iäláttuvâin láá pargoialáttuvah.

Pargoialáttâh čoggâšuvá, ko tun lah pargoost já uázuh päälhi.

Pargoialáttuvâid hoittájuh pargoialáttâhlájádâsah, moh láá maangah.

Tun já tuu pargoadeleijee lepee máksám tuu pargoivij miel pargoialáttâhmáávsuid. Tuu iäláttuv meeri meriduvoo tađe miel, ete mon ennuv tun lah ánsášâm pargokarrieer ääigist.

Priivaat irätteijee lii máksám iäláttâhmáávsuid iäláttâhfinnodâhân, mon sun lii valjim.

Eennâmtuáluirätteijee lii máksám iäláttâhmáávsuid suu jieijâs iäláttâhlájádâsân, Melan.

Tun uázuh tiáđu pargoialáttuvâin

- tuu jieijâd pargoialáttâhlájádâsâst
- iäláttâhtorvokuávdáást (Eläketurvakeskus)
- viermist (suomâkielân): www.tyoelake.fi

Aalmugiäláttâh

Jis tun jieh uážu pargoäláttuv tâi jis tot lii ucce,
te Kela máksá tunjin aalmugiäláttuv.

Tun puávtáh uážžud aalmugiäláttuv oles mere tuše,
jis tun uážuh pargoäláttuvâid vuála 57 eurod mánuppaajeest.
Jis tun uážuh pargoäláttuvâid eenâb,
te aalmugiäláttâh lii ucceeb tâi jieh uážu tom ollágin.

Aalmugiäláttuv oles meeri lii
suulân 680 eurod mánuppaajeest.
Jis tust lii pelikyeimi tâi ávuskiyeimi,
te aalmugiäláttuv oles meeri lii
suulân 607 eurod mánuppaajeest.

Aalmugiäláttâh puáhtá lede ucceeb,
jis tun lah váldám aalmugiäláttuv toledum puárásijäláttâhân
adaí ovdil 65 ive ahe.

Aalmugiäláttâh puáhtá lede ucceeb meid talle,
jis tun lah aassâm olgoenâmijn.
Meid varrim olgoenâmáid puáhtá vaiguttid aalmugiäláttâhân,
maid tun uážuh.

Koijâd Kela palvâlemnumerist,
maht olgoenâmijn aassâm vaaigut aalmugiäláttâhân.
Palvâlemnummeer lii

020 634 0200.

Aalmugiäláttuv ucedeh

- pargoäláttâh
- eres iäláttuvah já sajanmáávsuh, maid tun uážuh.

Aalmugiäláttuv iä uceed

- pelikyeimi puáduh
- párnái tipšo ääigi nurrum iäláttâh
- uápui jotteem ääigi nurrum iäláttâh
- pargonavcâttesvuotâiäláttuv kerdialedem.

Kela iäláttuvâin já pargoäláttuvâin piârroo viäru.

Aalmugiäláttuv puáturääjih

Tun puávtáh uážžud aalmugiäláttuv,
jis tuu eres aalmugiäláttâhân vaigutteijee
iäláttuvah já sajanmáávsuh láá ucebeh
ko čuávuvááh puáturääjih:

- suulân 1 257 eurod mánuppaajeest,
jis tust lii ávuspelikyeimi tâi näimipelikyeimi
- suulân 1 403 eurod mánuppaajeest, jis tun aasah ohtuu.

Puáturääjih uáivildeh bruttopuáduid
adaí puáduid, main ij lah kepidum viäru.

Puáturääjih sättih lede ucebeh, jis tun lah aassâm olgoenâmijn.
Puáturääjih sättih lede motomijn tiilijn meid stuárráábeh.

Kela meerrid aalmugiäláttuvâst
tâi táhádâsiäláttuvâst iäskán ko lii čielgâs,
ete mon ennuv tun uážuh eres iäláttuvâid.

Táhádâsiäláttâh

Kela máksá tunjin táhádâsiäláttuv,
jis tuu eres iäláttuvah pääcih uáli uccen
tâi jis tun jieh uážu monnân eres iäláttuv.

Tuše Suomâst ässee iäláttâhlâš puáhtá uázžud táhádâsiäláttuv.
Tom puáhtá uázžud, ko lii aassâm Suomâst ucemustáa 3 ive.

Táhádâsiäláttuv oles meeri lii suullân 855 eurod mánuppaajeest.
Jis tun jieh uážu maiden eres iäláttuvâid,
te tun uážuh oles táhádâsiäláttuv.

Táhádâsiäláttâh lii kuittâg ucceeb,
jis tun lah uuccâm ovdil iäláttâhave
toledum puárásijiäláttuv.
Talle puáhtá keevvâd tienuuvt, ete tun jieh uážu táhádâsiäláttuv.
Táhádâsiäláttuv kepideh meid eres iäláttuvah, maid tun uážuh.
Toh kepividuvvojeh ollásávt oles táhádâsiäláttuvâst.

Táhádâsiäláttuv ij keeppid ovdâmerkkân tipšotoorjâ,
aassâmtoorjâ, pargopuáđuh, omâdâh tâi pelikyeimi omâdâh.
Jis tun uážuh pargonavcâttesvuotâiäláttuv,
tuu pargopuáđuh pyehtih kuittâg vaiguttiđ táhádâsiäláttâhân.

Peerâkoskâvuodah iä vaaigut táhádâsiäláttuv miärán.

Koijâd Kela palvâlemnumerist,
maht olgoenâmiijn aassâm vaaigut táhádâsiäláttâhân.
Palvâlemnummeer lii

020 634 0200.

Puárásijiäláttâh

Puárásijiäláttâh puáhtá lede pargoialáttâh,
aalmugiäláttâh teikâ kuohtuuh.

Aalmugiäláttâhhân máksimnáál puárásijiäláttâh
álgá 65 ive avveest.

Jis tun lah aassâm tâi porgâm olgoenâmiijn,
puárásijiäláttuv meeri puáhtá pääcciđ uccen.
Tun puávtâh kuittâg uázžud iäláttuv olgoenâmiijn.

Ovdâmerkkâ iäláttuvâin

Irján já Injá lává naaijâm.
Suái lává kuohtuuh puárásijiäláttuvâst.

Irján uázžu pargoialáttuv 1 300 eurod mánuppaajeest.
Sun ij uážu aalmugiäláttuv ijge táhádâsiäláttuv.

Injá lii tipšom kuhháa párnáid pääihist.
Sun uázžu pargoialáttuv 500 eurod mánuppaajeest
já aalmugiäláttuv suullân 385 eurod mánuppaajeest.
Te Injá uázžu iäláttuv
ohtsis suullân 885 eurod mánuppaajeest.
Sunjin ij kuulâ táhádâsiäláttâh,
tastko puáđuh láa stuárráábeh
ko táhádâsiäláttuv puáturäjijh.

läláttuv toledem

Jis tust lii vuoigâdvuotâ aalmugiäláttâhân, te tun puávtáh meridiđ, ete vááldáh-uv tun tom toledum puárásijiláttâhân ovdil ko tun tiävdáh 65 ihheed.

Jis tun lah šoddâm ovdil ive 1958, te tun puávtáh väldid toledum puárásijiláttuv tolemustáá 63-ihásâžžân.

Jis tun lah šoddâm iivij 1958–1961, puávtáh väldid toledum puárásijiláttuv 64-ihásâžžân.

Toledum iäláttâh lii pisovávt ucceeb ko aalmugiäláttâh, mii álgá 65-ihásâžžân. Iäláttâh kiäppán 0,4 proseent jyehi mánuppaajeest, moin tun toledah tom.

Kannat čielgâdid muuneeld, ete mon stuárusâš toledum puárásijiláttâh ličij.

Ovdâmerkkâ toledum iäláttuvâst

Piäkká páácá pargoiäláttâhân 64-ihásâžžân. Sun uázžu pargoiäláttuv 700 eurod mánuppaajeest.

Piäkká ocá toos lasseen aalmugiäláttuv toledum 1 ivvij.

Aalmugiäláttâh lii toledem tiet 4,8 proseent (suulân 17 eurod mánuppaajeest) ucceeb ko tot ličij Piäkân 65-ihásâžžân.

Piäkká áásá ohtuu.

Sun uázžu pargoiäláttuv lasseen aalmugiäláttuv suulân 341 eurod mánuppaajeest.

läláttuv manedem

Tun jieđ taarbâš uuccâđ iäláttuv vala 65-ihásâžžân.

Talle tun puávtáh majediđ

adai sirded iäláttuv älgim majeláhháá.

Tot aaleed iäláttuv.

Iäláttâh stuáru 0,6 proseent jyehi mánuppaajeest, moin tun majedah tom.

Pargottesvuotâ já iäláttâh

Jis tun lah kuhháá pargottem já alda iäláttâhave, puávtáh peessâđ nuuvt kočodum iäláttâhrááidun adai uázžuđ pargottesvuotâpeiviruudâ tassaaš, ko uusah puárásijiláttuv.

Jis tun lah šoddâm ovdil ive 1958, te tust puáhtá lede vuoigâdvuotâ uuccâđ puárásijiláttuv 62-ihásâžžân.

Jis tun lah šoddâm iivij 1958–1961, te tust puáhtá lede vuoigâdvuotâ uuccâđ puárásijiláttuv 64-ihásâžžân.

Taan tábáhtusâst iäláttâh ij kiäppán.

Mudoi tun uázuh pargottespeiviruudâ 65-ihásâžžân räi.

Pargonavcâttesvuotâiäláttâh

Jis tun lah kuhes ääigi pyeccen,
te tun uážuh táválávt vistig puoccâmpeiviruudâ.

Ko tun lah uážžum puoccâmpeiviruudâ 150 argâpeivid,
te Kela vuolgât tunjin reevâ,
mast muštâluvoo vajoditmist já iäláttuvâst.
Tun puávtáh uážžud povdiittâs Kelan ráđádâllâđ
tuu pargonaavcâi pyereedmist.

Tun uážuh pargonavcâttesvuotâiäláttuv táválávt iäskán talle,
ko lah uážžum puoccâmpeiviruudâ suullân ive.

Pargonavcâttesvuotâiäláttâh puáhtá lede
sehe pargoialáttâh já aalmugiäláttâh.
Tun puávtáh uuccâđ taid siämmáin ucâmuššáin
já tuáhtártuodâštussáin.

Kii uážžu Kelast pargonavcâttesvuotâiäláttuv?

Tun puávtáh uážžud pargonavcâttesvuotâiäláttuv,
jis tun lah 16–64-ihásâš já tust lii puácuvuotâ tâi váddu,
mii iästá tuu porgâmist.

Jos kuhes pargokarrieer porgâm já tiävdám 60 ihheed,
puávtáh uážžud iäláttuv älkkeebeht ko nuorâb olmooš.

Pisovávt čalmettem tâi lihâdemnavcâttem
finnee ain pargonavcâttesvuotâiäláttuv, veikâ sun porgâččij.
lähtun lii, ete aalmugiäláttâhân vaigutteijee
eres iäláttuvah iä moonâ aalmugiäláttuv puáturääji paijeel.

Ko tun tiävdáh 65 ihheed, te Kela muttá tuu
pargonavcâttesvuotâiäláttuv puárásijäláttâhhân.
Taat ij mute tuu uážžum iäláttuv mere.

Nuorâ uážžu vajoditemruudâ

Jis tun lah šoddâm pargonavcâtteemmin
ovdil ko lah tiävdám 15 ihheed,
te tun puávtáh uážžud pargonavcâttesvuotâiäláttuv tállán,
ko tun tiävdáh 16 ihheed.
Táválávt pargonavcâttesvuotâiäláttuv
ij kuittâg uážu ovdil 20 ive ave.
Nuorah pyehtih ton saajeest uážžud
áámmátlii vajoditem já vajoditemruudâ.

Áámmátlii vajoditem ulmen
lii išediđ tuu peessâđ pargoelimân.
Tunjin ráhtoo persovnlâš oppâm- já vajoditemvuávám.
Tot ráhtoo oovtâst huolâtteijein já äššitobdeiguin.

Iäláttuv saajeest tun uážuh talle
nuorâ ulmuu vajoditemruudâ.
Tot lii ucemustáá 33,51 eurod peeivist.
Ton lasseen puávtáh uážžud vâdulâštorjuu.

Vajoditemtoorjâ

Pargonavcâttesvuotâiäláttuv puáhtá uážžud meriáigásâžžân.
Talle ton nommâ lii vajoditemtoorjâ.
Tot máksoo tipšom tâi vajoiditem ääigi.

lähtun lii,
ete tunjin lii rahtum vajoditem- já tipšomvuávám.

Vajoditemtoorjâ lii siämmáá styeres
ko pargonavcâttesvuotâiäláttâh.
Tot máksoo siämmái aagâi vuáđuld.

Porgâm pargonavcâttesvuotâiälâttuv ääigi

Veikâ tun liččih pargonavcâttesvuotâiälâttuvâst,
tun puávtâh porgâđ mottoom verd.

Jis tun poorgah,
te almoot tast Kelan já tuu pargoiälâttâhlájádâsân.
Kela juátká iälâttuv mäksim,
jis tuu tienâs lii enâmustáá suulân 855 eurod mánuppaajeest.

Jis tun poorgah ohtânmaanoost
já tienâs lii paijeel 855 eurod mánuppaajeest,
te tun puávtâh pieijâđ iälâttuv puudân enâmustáá 2 ive äigin.
Talle tunjin ij maksuu iälâttâh.
Tun jieh kuittâg taarbâš uuccâđ tom uđđâsist,
jis pargoh noheh 2 ive siste.

Jis tun kuáđáh puoh tuu iälâttuvváid puudân
já tun lah ovdil uázžum iälâttuv uázžoo tipšotorjuu,
te tun uázuh päälhi lasseen Kelast alemuu vâdulâštorjuu
suulân 423 eurod mánuppaajeest.
Tast iä moonâ viäruh.
Jis tun uázuh kuohtuid,
aalmugiälâttuv já pargoiälâttuv,
te tun koolgah pieijâđ kuohtuid iälâttuvâid puudân.

Jis jooskah porgâmist,
te almoot tast tállân Kelan.
Kela álgá oppeet mäksid iälâttuv.

Eres torjuuh iäláttâhuážžoi

Kela máksá iäláttâhuážžoi čuávuváid torjuid:

- pärnialedem
- iäláttâhuážžoo aassâmtoorjá
- iäláttuv uázžum ulmuu tipšomtoorjá
- suátišiljolase já paijeelmiärálâš suátišiljolase
- vuáđuáigápuátutoorjá.

Täin torjuin iä peerâ viäru.

Pärnialedem

Jis tun lah iäláttuvâst já aasah vuálá 16-ihásâš parnij, te tun puávtáh uuccâđ Kelast pärnialedem. Tom uázžu jieijâš já pelikyeimi paarnijn.

Pärnialedem lii suulân 23 eurod mánuppaajeest jyehi päärnist.

Tun uázuh pärnialedem meid talle, jis tuu páárnâš áásá eres saajeest, mut tun huolâttah suu áigápuáđust ucemustáá elettemtorjuu verd (suulân 167 eurod mánuppaajeest).

Tun puávtáh uázžud pärnialedem, veikâ jiehi finniiččii aalmugiäláttuv. Meid eres iäláttuvah pyehtih adelid vuoigâdвуодâ pärniaaleedmân.

Iäláttâhuážžoo aassâmtorjuu

Tun puávtáh uázžud Kelast iäláttâhuážžoo aassâmtorjuu, jis jiehi pyevti uázžud almoos aassâmtorjuu. lähtun lii, ete tuu puáđuh láá uceh já tun uázuh iäláttuv, mii addel vuoigâdвуодâ iäláttâhuážžoo aassâmtorjuu. Kela puáhtá máksid torjuu meid láiguadeleijei.

Tun jiehi pyevti uázžud iäláttâhuážžoo aassâmtorjuu, jis tun uázuh peri maidnii čuávuváin:

- uásipargonavcâttesvuotâiäláttâh
- uásiäigi-iäláttâh
- ij-tievâslâš toledum puárásijäláttâh.

Tun puávtáh uuccâđ iäláttâhuážžoo aassâmtorjuu

- jis tun aasah ohtuu
- jis tun aasah pelikuoimijn
- jis eres-uv viste ässeeh finnejeh iäláttuv, mii addel vuoigâdвуодâ iäláttâhuážžoo aassâmtorjuu.

Jis tun já tuu pelikyeimi uázžuvettee kuohtuuh iäláttuv, occee aassâmtorjuu ohtâsii ucâmuššáin. Aassâmtoorjá máksoo tunnui peellin.

Eres tábâhtusâin seelvât tuu vuoigâdвуодâ almos aassâmtorjuu. Almos aassâmtorjust puávtáh kojâdid Kela palvâlemntimerist **020 692 210.**

Iäláttâhuážžoo aassâmtorjust tun puávtáh kojâdid palvâlemntimerist **020 692 202.**

läláttuv uázžum tipšomtoorjâ

Jis tuu toimâmnaavcah láá hiäjusmâm puácuvuodâ tâi váádu tiet, te tun puávtáh uázžud Kelast tipšomtorjuu. Toin sajanmáksojeh puácuvuodâst tâi váádust šoddâm koloh.

Puávtáh uázžud tipšomtorjuu, jis tuu naavcah huolâttiđ alnaad láá hiäjusmâm ive pištee ääigi. Tot uáivild, ete tun tarbâšah iše tâi tipšom tuu piäiválijn tooimâin.

Tun jieh pyevti uázžud iäláttuv uázžum tipšomtorjuu, jis tun uázuh maidnii tain:

- uásipargonavcâttesvuotâiäláttuv
- uásiäigi-iäláttuv
- ij-tievâslii toledum puárásijjäláttuv.

Ton saajeest tun puávtáh uuccâđ Kelast vâdulâštorjuu.

Tipšomtoorjâ máksoo sierâ meeri išetáárbu já koloi mielđ:

- Vuáđutipšomtoorjâ lii suulân 73 eurod mánuppaajeest.
- Aledum tipšomtoorjâ suulân 159 eurod mánuppaajeest.
- Alemus tipšomtoorjâ lii suulân 336 eurod mánuppaajeest.

Kela máksá tipšomtorjuu veteraanlase suulân 110 eurod mánuppaajeest toid veteraanáid, kiáh uázžuh paijeelmiärálii suátišiljolase já iäláttuv uázžoo aledum tâi alemus tipšomtorjuu.

Puáđuh tâi omâdâh iä vaaigut tipšomtorjuu uázžumân.

Tipšomtoorjâ miedettuvvoo jo-uv tuáistáázân tâi meriááigán.

Suátišiljolase já paijeelmiärálâš suátišiljolase

Uážuh Kelast suátišiljolase,
jis tust lii miinii čuávuváin tubdâlduvâin:

- suátišiljosuáldáttubdâldâh
- suátišiljopalvâlemtubdâldâh
- suátišiljotubdâldâh.

Tubdâlduvâid ij pyevti innig uuccâđ.

Suátišiljolase uážžuh meid ulmuuh,
kiäin lii tuodâštus uásálistmist
mijneraaijâmpargoid iivij 1945–1952.

Suátišiljolase lii suullân 128 eurod mánuppaajeest.
Puáđuh tâi omâdâh iä vaaigut suátišiljolasan.

Jos uážžuh suátišiljolase já aalmugiäláttuv,
uážuh Kelast meid paijeelmiärálii suátišiljolase.
Stuárráamus paijeelmiärálâš suátišiljolase lii
sullân 264 eurod mánuppaajeest.

Peerâialáttâh

Aldaomâháá jäämmim muttá perruu áigápuáđu. Peerâialáttâh torvee leeskâ já pärni áigápuáđu, ko pelikyeimi tai pärni vanhim jáámá.

Peerâialáttuvah láá leskâialáttâh já pärni-ialáttâh.

Kelast peerâialáttuv uázžu

- vuálá 65-ihásâš leskâ
- vuálá 18-ihásâš pärni, kiän vanhim tai huolâtteijee lii jáámmám.

Jis pärni álgá jotteeđ uápuid, te sun puáhtá uázžuđ peerâialáttuv 21-ihásâžžân räi.

Kela máksim peerâialáttuv lasseen tun puávtáh uázžuđ peerâialáttuv jáámmám omâháá pargoialáttâhlájádâsâst. Tiäduid tun uázuh pargoialáttâhlájádâsâst tai läláttâhtorvokuávdâást. Eennâmtuállein já irâtteijein láá jieijâs iäláttâhtáhádâsah.

Jis omâhâš lii aassâm tai porgâm olgoenâmijn, peerâ puáhtá uázžuđ iäláttuv meid olgoenâmijn.

Jis omâhâš lii lamaš pargoelimist, te leskâ já pärni pyehtiv uázžuđ meid kerdisajanmáávsu juávkkujieggátáhádâsâst. Lasetiäduid uázuh tuu omâháá pargosaajeest.

Jis omâhâš lii jáámmám jotolâhpäartist tai täpitormeest, leskâ já pärni pyehtiv uázžuđ peerâialáttuv meid täpitormetáhádâsâst. Lasetiäduid tun uázuh táhádâsfinnודuvâst.

Eres peerâialáttuvah já sajanmáávsuh pyehtih vaiguttiđ Kela máksim iäláttuvvâid já aassâmtorju.

Peerâialáttuvâin piärruo viäru.

Leskâialáttâh

Leskâialáttâhân kyeskee laahâ muttui 1.1.2022.

Tun kuulah **puáris laavâ** olán, jis pelikyeimid lii jáámmám 31.12.2021 tai tade ovdil. Tun puávtáh finnid leskâialáttuv puáris laavâ miel tuš, jis tun lijijh naaijâm pelikuoimijnâd.

Tun kuulah **uđđâ laavâ** olán, jis pelikyeimid lii jáámmám 1.1.2022 tai ton maņa. Uđđâ laavâ miel leskâialáttuv puáhtá finnid meid ávuspelikyeimi. Ávuspelikyeimi puáhtá finnid leskâialáttuv, jis sust lii pelikuoimijn ohtsâš vuálá 18-ihásâš pärni, kii áásá suin siämmáá tálutuálust.

Puáris laavâ miäldásii leskâialáttâhân kyeskee ääših láá tiäduttum **čuávjis ivnijn**. Uđđâ laavâ miäldásii leskâialáttâhân kyeskee ääših láá tiäduttum **fiskis ivnijn**.

Jis tust láá koččâmušah leskâialáttuvâst tai lahânuvâst, tun puávtáh suáittiđ Kela palvâlemnúmerân **020 692 202**.

Leskâiäláttâh puáris laavâ vuáduld

Kela máksá leskâiäláttuv tuše vuálá 65-ihásii leeskân.

Tun puávtáh uázžuđ leskâiäláttuv,
jis tun lah lámáš naaijâm tuu pelikuoimijn.
Jis tunnust iä lamaš ohtsih párnááh,
te tun puávtáh uázžuđ leskâiäláttuv tuše,
jis puoh čuávuvááh iävtuh olášuveh:

- Tun lah lamaš ucemustáá 50-ihásâš,
ko tuu pelikyeimi jaamij.
- Tun lah lamaš vuálá 50-ihásâžžân já tuu pelikyeimi
vuálá 65-ihásâš, ko tuoi naajáid.
- Näimilitto piiištij ucemustáá 5 ive.

Leskâiäláttuv mere

Leskâiäláttâhân kulá algâiäláttâh já máhđuláš jotkâiäláttâh.
Jis tuu puáđuh láá uceh,
te tun puávtáh uuccâđ meid aassâmtoorjuu.

Pelikyeimi jäämmim maŋa
Kela máksá algâiäláttuv suulân 335 eurod mánuppaajeest.
Algâiäláttâh máksoo 6 mánuppaje.

Algâiäláttuv maŋa tun puávtáh uázžuđ jotkâiäláttuv.
Tot šadda vuáđumeereest já tievâsmittemmeereest.

Vuáđumeeri lii suulân 105 eurod mánuppaajeest.
Tun uázuh tom tuše, jis tust lii huolâtemnáál
tuu teikâ tuu pelikyeimi vuálá 18-ihásâš páрни.

Tievâsmittemmeere uázžumân
vaigutteh masa puoh tuu puáđuh.
Oles tievâsmittemmeeri lii suulân 546 eurod mánuppaajeest.

Jis tun naajah uđđâsist,
oles tievâsmittemmeeri lii
suulân 472 eurod mánuppaajeest.

läláttuv meeri puáhtá lede ucceeb,
jis tuu pelikyeimi lii aassâm olgoenâimijn.

Leskâiäláttâh uddâ laavâ vuáduł

Kela máksá leskâiäláttuv tuše vuálá 65-ihásii leeskân.

Jis tuái láid naaijâm

Jis tunnust lii ohtâsâš pärni,
tun puávtáh uážžud leskâiäláttuv,
jis tuái láid naaijâm ovdil ko tuu pelikyeimi teevdij 65 ihheed.
Jis tunnust iä lamaš ohtsih päärnih,
tun puávtáh uážžud leskâiäláttuv tuše,
jis puoh čuávuvááh iävtuh olášuveh:

- Tun lijjih ucemustáá 50-ihásâš, ko tuu pelikyeimi jaamij.
- Tun lijjih vuálá 50-ihásâš já tuu pelikyeimi vuálá 65-ihásâš, ko tuoi naajáid.
- Näimilitto piištij ucemustáá 5 ive.

Jis tuái láid ávuslittoost

Tun puávtáh uážžud leskâiäláttuv,
jis puoh čuávuvááh iävtuh olášuveh:

- Tuu pelikyeimi jaamij 1.1.2022 tâi ton maņa.
- Tunnust lâi ohtsâš vuálá 18-ihásâš pärni, kii aasâi tunnuin siämmáá tálutuálust.
- Tun lijjih varrim ávusliiton pelikuoimijnâd ovdil ko sun teevdij 65 ihheed.
- Näimilitto piištij oovtmanolávt ucemustáá 5 ive ovdil ko tuu pelikyeimi jaamij.
- Tuái eppee lamaš naaijâm kiäinnán iärásijn, ko tuu pelikyeimi jaamij.

Leskâiäláttuv mere

Leskâiäláttâhân kulá algâiäláttâh
já máhđuláš jotkâiäláttâh.
Jis tuu puáđuh láá uceh,
te tun puávtáh uuccâđ meid aassâmторjuu.

Tuu pelikyeimi jäämmim maņa
Kela máksá algâiäláttuv suulân 335 eurod mánuppaajeest.
Algâiäláttâh máksoo 6 mánuppaje.

Algâiäláttuv maņa tun puávtáh uážžud jotkâiäláttuv.
Tot šadda vuáđumeereest já tievâsmittemmeereest.

Vuáđumeeri lii suulân 105 eurod mánuppaajeest.
Tun uážuh tom tuše, jis tust lii huolâtemnáál
tuu teikâ tuu pelikyeimi vuálá 18-ihásâš pärni.

Tievâsmittemmere uážžumân
vaigutteh masa puoh tuu puáđuh.
Oles tievâsmittemmeeri lii
suulân 546 eurod mánuppaajeest.
Jis tun lah parâkoskâvuodâst, oles tievâsmittemmeeri lii
suullân 472 eurod mánuppaajeest.

läláttuv meeri puáhtá lede ucceeb,
jis tuu pelikyeimi lii aassâm olgoenâmijn.

Mon kuhháá tun puávtáh uázžuđ leskâiäláttuv?

Leskâiäláttuv nohá ain majemustáá,
ko tun tiävdáh 65 ihheed.

Leskâiäláttuv pištemân iä lah eres raijiittâsah,
jis tuái láid naaijâm
já kuittâg nubbe čuávvoov iävtuin olášuvá:

- Tuu pelikyeimi jaamij ovdil 1.1.2022.
- Tun lah šoddâm ovdil ihe 1975.

Jis tuái láid naaijâm, mutâ ij nubbe ige nubbe iävtuin olášuu,
Kela máksá leskâiäláttuv 10 ihheed
tâi ucemustáá ton räi,
ko tuin ässee pärni tiävdá 18 ihheed.

Jis tuái láid ávuslittoost, Kela máksá leskâiäláttuv
tassaaš ko nuorâmus ohtâsâš pärni tiävdá 18 ihheed.

Jis tun naajah uđđâsist
ovdil ko tiävdáh 50 ihheed,
te Kela jaska leskâiäláttuv máksim.
Talle tun uázuh kuittâg ohtân mere,
mii västid 3 ive iäláttuv.
Ruttâsume lii ucceeb,
jis tuu vuoigâdvuotâ leskâiäláttâhân nohá tolebáá.
lähtun lii, ete tun lah uázžum leskâiäláttuv
ucemustáá 1 ive ääigi.

Päärni-iäláttâh

Jis päärni vanhim jáámá,
te Kela máksá páárnán pärni-iäláttuv.

Vanhim lii tot olmooš,
kii lii aassâm parnijn já huolâttâm sust.
Vanhim puáhtá leđe enni, eeči tâi eres olmooš.

Kela máksá páárnán pärni-iäláttuv tassaaš
ko pärni tiävdá 18 ihheed.
Jis pärni jotá uápuid váldutoimâlavt,
te iäláttâh juátkoo 21-ihásâžžân räi.

Meid jáámmám vaanhim pargoialáttâhlájádâs máksá
pärni-iäláttuv.

Kela máksim pärni-iäláttuv vuáđumeeri lii
suulân 62 eurod mánuppaajeest.
Jis kuohtuuh vaanhimeh lává jáámmám,
te pärni uázžu suulân 122 eurod mánuppaajeest.

Vuálá 18-ihásâš pärni puáhtá ton lasseen
uázžuđ tievâsmitemmere,
moos vaigutteh suu finnim eres peerâiäláttuvah.
Tievâsmitemmeeri lii enâmustáá
suulân 93 eurod mánuppaajeest.

Uuccâm já máksim

Uusâ iäláttuvâid já eres torjuid viermist:

www.kela.fi/viermist

Täärhist ucâmušâst, ete moh lahtoseh tast kalgeh lede.
Meiddei lahtosijd puáhtá toimâttid viermist.

Tun puávtáh uuccâđ iäláttuv tai torjuu
meid luámáttuvvâin, mon uázžu Kela viermisijđoin:

www.kela.fi/luamattuvah

Kelan postâčujottâs lii

Kela

PL 10

00056 KELA

Pärnialedem, leskâiäláttuv já pärni-iäláttuv
tun puávtáh uuccâđ Kelast tuše pááppárluámáttuvvâin.
Tun puávtáh vuolgâttid luámáttuv Kelan poostâ peht
tâi vâldid tast kove já vuolgâttid tom OmaKelast.

läláttâhucâmuš puáhtá toimâttid
meid mon peri iäláttâhlájádâsân.

Kela puárásijjäláttuv já táhádâsiäláttuv puávtáh uuccâđ meid
njálmálvat puhelimist tâi Kela toimáttuvâst.

Uusâ puárásijjäláttuv muádi mánuppaje ovdil,
ko lah päcimin iäláttâhân.

Kela puáhtá máksid iäláttuvâid
maajeeldkietân enâmustáá 6 mánuppaje ääigist.

Ko Kela lii kiedâvuššâm tuu ucâmuš,
te tun uázuh pááikán miärádâs.
Miärádâsâst muštâluvvojuh iäláttuv tâi torjuu meeri,
vuáđustâsah já máksupeivi.
Tun uázuh miärádâs meid talle,
jis tunjin ij lah miedettum iäláttuv tâi toorjá.

Uusâ iäláttuv meid olgoennâm pargoost

Olgoenâmijn aassâm já porgâm pyehtih vaiguttid
aalmugiäláttâhân já peerâiäláttâhân.
Jis tun lah aassâm tâi porgâm olgoenâmijn,
puávtáh uázžud iäláttuv porgâmriijkâst.
Leskâ puáhtá uázžud peerâiäláttuv enâmist,
kost jáámmâm pelikyeimi lii porgâm.

Tiätu olgoennâm iäláttuvâid puáhtá uuccâđ
siämmâin luámáttuvvâin ko Suomâ iäláttuvâid.
Mušte tevidid já lahted ucâmušân meiddei U-lahtos.

Tun puávtáh pivdeđ arvâlus iäláttuvâst muuneeld

Jis tun halijdah selvättid muuneeld,
puávtáh-uv uázžud aalmugiäláttuv,
te tun puávtáh pivdeđ arvâlus jieijâd iäláttâhlájádâsâst

Uázuh arvâlus meiddei viermiášástállâmpalvâlusâst
(suomâkielân):

www.tyoelake.fi

Palvâlus láidee tuu jieijâd pargoäláttâhlájádâs palvâlusân.

Pivde ton maŋa Kelast arvâlus aalmugiäláttuvâst já tast,
ete puávtáh-uv uázžud táhádâsiäláttuv.

Máksupeeivih

Kela máksá puárásijiäláttuv, pargonavcâttesvuotâiäláttuv,
iäláttâhuázžoo tipšomtorjuu já suátišiljoloosijd
jyehi mánuppaje 7. peeivi.

Táhádâsiäláttâh máksoo mánuppaje 22. peeivi.

Iäláttâhuázžoo aassâmtoorjâ máksoo mánuppaje 4. peeivi.

Pärnialedem já peerâiäláttuvah máksojeh
tuu suhânoomâ algâpuustav mielid:

- A–K mánuppaje 4. peeivi
- L–R mánuppaje 14. peeivi
- S–Ö mánuppaje 22. peeivi.

Jis paŋkki lii kiddâ iäláttuv tâi torjuu máksupeeivi,
te tun uázuh ruudâid tuu tilin tolebáá.

Ovdâmeerhah iäláttâhlii puáđuin 2022

Tavlustuvâst láá ovdâmeerhah Helsigist
ohtuu ässee iäláttâhlii puáđuin já viäruin.

Puoh ovdâmeerhâin viste láigu lii

700 eurod mánuppajeest.

Ovdâmeerhâin iäláttâhliist iä lah eres puáduh ko iäláttuvah.

Uánádâs e/mp meerhâš eurod mánuppajeest.

Ruttâmereh láá jorbejum.

Pargo- iäláttâh e/mp	Aalmug- iäláttâh e/mp	Táhádâs- iäláttâh e/mp	Viäru e/mp	Aassâm- toorjâ e/mp	Netto- puáduh e/mp*
0	0	855	0	529	1 384
0	680	176	0	529	1 384
100	658	97	0	529	1 384
200	608	47	0	529	1 384
400	508	0	0	510	1 418
600	408	0	-4	475	1 480
800	308	0	-38	440	1 510
1403	7	0	-149	334	1 595

*Nettopuáduh uáivildeh iäláttâhlii kevttimnáál lejje puáduh,
ko viäruh láá kepidum.

Tai puáđuiguin kalga máksid lááigu já eres eellim koloid.

Almoot, jis tuu tile muttoo

Jis tuu eellim muttoo, te tot puáhtá vaiguttiđ Kela torjuid. Muttum puáhtá kuoskâđ ovdâmerkkân asâmân, puáđoid, porgâmân tâi perrui.

Mušte almottiđ nubástusâin Kelan.

Tun puávtáh toohâđ tom viermist, puhelimist tâi toimâttuvâst.

Tuu ovdâsvástádâs lii visásmittiđ jieijâđ peeleeest, ete Kelast láá olmâ tiäduh.

Talle toorjâ máksoo tunjin olmâ stuárusâžžân.

Jis miäradâsâst lii feilâ

Jis Kela miäradâsâst lii tuu mielâst feilâ, tun puávtáh uuccâđ miäradâsân nubástus.

Tun uážuh miäradâsreeivâ mielđ ravvuid tast, ete maht nubástus occoo.

Jis tust láá koččâmušah, te vääldi ohtâvuodâ vistig Kelan.

Viermist tun puávtáh

- uuccâđ torjuid
- vuolgâttid lahtosijd
- tärhistid jieijâđ ucâmuš tile
- vuolgâttid viestâid
- almottiđ nubástusâin
- lopâttid torjuu.

Návt Kela palvâl

Viermist

Luvvâ Kela torjuin anarâškielân:

www.kela.fi/anaraskielan

Koijâđ ravvuu:

www.kela.fi/kysy-kelasta

Rekinist torjuu mere:

www.kela.fi/laskurit

Ášástâl viermist:

www.kela.fi/viermist

Čáládât viermipalvâlusân

OmaKelan já ääigiväärridmân kalga čáládâttâđ.

Tun tarbâšah paŋkkitubdâlduvâid tâi moobiilnanodâs.

Iše ášástâlmân

Jis viermist ášástállâm lii vaigâđ, te tun puávtáh uážžud toos iše:

www.kela.fi/viermist

Tun puávtáh meid adelid nube ulmui vuoigâdvuodâ hoittâđ aašijd tuu peeleeest.

Tarbâšah-uv tuulhâ?

Jis tun tarbâšah tulkkum, te vääldi ohtâvuodâ Kelan:

saame@kela.fi

Sämikielâliih palvâlusah:

www.kela.fi/anaraskielan

Puhelimist

Ávus vu–vá tijme 9–16.

Aassâm.....020 692 210

Almugijkoskâsâš ääših (vu–vá tijme 10–15)....020 634 0200

Áigápuátutoorjâ.....020 692 207

läláttuvah..... 020 692 202

Maassâdpeerrâm.....020 634 4940

Oppâm já viärjukenigâsvuotâ.....020 692 209

Pargottesvuotâ.....020 692 210

Puáccâm já koortah.....020 692 204

Vaanhimvuotâ.....020 692 206

Vajoditem já vâdulâštorjuuh.....020 692 205

Suáittu já vyerdim máávsuh miärâšuveh tuu operaattor hoodij mielđ.

Väärrid puhelinääigi

Väärrid puhelinääigi suáittimâin tâi viermist:

www.kela.fi/varaa-aika

Toimâttuvâst

Täärhist ohtâvuotâtiäduid já ávusorroomaaigijd:

www.kela.fi/toimattuvast

Kela anarâškielân

Anarâškielâliih viermisiiđoh:

www.kela.fi/anaraskielan

Anarâškielâliih tiedettemčáálluseh:

Almos aassâmtoorjâ

Áigápuátutoorjâ

■ Iäláttuvah já eres torjuuh iäláttâhuázžoi

Uáppee já viärjukenigâslíi torjuuh

Pargottesvuotâ

Puoccâm já vajodittem

Pärniperruuh

Varrim Suomân tâi Suomâst olgoenâmáid

Anarâškielâlijđ tiedettemčáállusijđ
puáhtá printtid viermist:

www.kela.fi/saamenkieliset-esitteet